

ORIGINAL ARTICLE

تأثیر استفاده مستمر از دولینگو بر نگرش، علاقه و دانش ادراک شده زبان آموزان زبان

فرانسه

فاطمه بدیع الزمان

گروه زبانهای خارجی، مجتمع آموزش عالی بم، ایران

چکیده مبسوط

یادگیری زبان فرانسه در برنامه درسی برخی دانشجویان کارشناسی ترجمه زبان انگلیسی در ایران معمولاً با محدودیت ساعات کلاسی و فرصت اندک برای تمرین مستمر همراه است. در چنین شرایطی، بخشی از دانشجویان نگرش چندانی مثبتی نسبت به زبان فرانسه ندارند و یادگیری آنان ممکن است به حفظ مطالب برای گذراندن امتحان محدود شود؛ فرایندی که به ماندگاری ضعیف آموخته‌ها و کاهش انگیزه برای ادامه تمرین می‌انجامد. یادگیری زبان به کمک تلفن همراه می‌تواند بخشی از این مشکل را با فراهم کردن تمرین‌های کوتاه، مکرر و در دسترس خارج از کلاس کاهش دهد. پژوهش حاضر با تکیه بر چارچوب «یادگیری یکپارچه و بدون گسست» که بر پیوند میان یادگیری رسمی و غیررسمی تأکید دارد، کاربرد دولینگو را به عنوان مکمل آموزش هفتگی زبان فرانسه بررسی کرده است. اهمیت این مطالعه در آن است که علاوه بر دانش ادراک شده، دو مولفه عاطفی مهم یعنی علاقه به زبان فرانسه و نگرش نسبت به یادگیری آن را نیز در یک دوره استفاده مستمر و اجباری از یک برنامه موبایلی بازی‌وار مورد توجه قرار داده است.

هدف اصلی مطالعه تعیین این موضوع بود که آیا پس از یک دوره ۶۰ روزه استفاده مستمر از دولینگو، تفاوت معناداری در دانش ادراک شده دانشجویان از زبان فرانسه، میزان علاقه آنان به این زبان و نگرش آنان نسبت به یادگیری فرانسه ایجاد می‌شود یا خیر. بر این اساس، سه پرسش پژوهشی بر مقایسه وضعیت قبل و بعد از مداخله در همین سه متغیر متمرکز بود.

پژوهش با طرح توصیفی کمی و استفاده از خودگزارش دهی گذشته‌نگر انجام شد. به جای اجرای دو پرسشنامه در دو زمان جداگانه، در پایان نیمسال یک پرسشنامه واحد در اختیار شرکت‌کنندگان قرار گرفت و از آنان خواسته شد وضعیت فعلی و همچنین وضعیت خود پیش از شروع دوره دولینگو را در سه سازه مورد نظر ارزیابی کنند. دلیل انتخاب این روش آن بود که در زمان شکل‌گیری مطالعه، استفاده از دولینگو از قبل به عنوان بخشی اجباری از سه کلاس فرانسه اجرا شده بود و گردآوری داده پایه به شکل آینده‌نگر امکان‌پذیر نبود. نمونه شامل ۶۴ دانشجوی کارشناسی رشته ترجمه زبان انگلیسی در یک دانشگاه ایرانی بود؛ ۱۶ نفر در درس فرانسه ۱، ۲۱ نفر در فرانسه ۳ و ۲۷ نفر در فرانسه ۵ تحصیل می‌کردند. نمونه‌گیری به صورت در دسترس انجام شد و همه شرکت‌کنندگان تنها یک جلسه کلاس فرانسه در هفته داشتند.

دوره آزمایش شامل حفظ یک «استریک» ۶۰ روزه در دوره French-from-English دولینگو بود. هر دانشجو باید هر روز دست کم یک درس را کامل می کرد و استاد از طریق بررسی های دوره ای در کلاس و دریافت تصویر استریک در پایان نیمسال، تداوم استفاده را کنترل می کرد. تمام ۶۴ نفری که پرسشنامه نهایی را تکمیل کردند، دوره ۶۰ روزه را به طور کامل حفظ کرده بودند. ابزار گردآوری داده یک پرسشنامه شش گویه ای بود که توسط پژوهشگر طراحی شده بود که برای هر یک از سه مولفه، یک سؤال درباره وضعیت پیش از مداخله و یک سؤال درباره وضعیت پس از مداخله داشت. پاسخ ها روی مقیاس ۱۰ درجه ای از ۱ تا ۱۰ ثبت شد. پایایی ابزار با آلفای کرونباخ ۰.۸۴ قابل قبول گزارش شد. داده ها با نرم افزار SPSS نسخه ۲۷ تحلیل شدند. پس از آمار توصیفی و بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها با آزمون های شاپیرو-ویلک و کولموگروف-اسمیرنوف، برای مقایسه نمرات پیش و پس از مداخله از آزمون t زوجی استفاده شد و اندازه اثر با d کوهن گزارش گردید.

نتایج در هر سه متغیر بهبود آماری معنادار و اندازه اثر بزرگ نشان داد. میانگین دانش ادراک شده از زبان فرانسه از ۳.۲۵ با انحراف معیار ۲.۲۹ پیش از مداخله به ۵.۷۷ با انحراف معیار ۲.۱۵ پس از مداخله افزایش یافت. آزمون t زوجی تفاوتی معنادار را نشان داد $p<0.001, d=1.66$. $t(63):13.31$ بود که بیانگر تغییری بسیار بزرگ در دانش ادراک شده است. میانگین علاقه به زبان فرانسه نیز از ۵.۰۸ با انحراف معیار ۳.۲۰ به ۷.۵۹ با انحراف معیار ۲.۲۲ رسید. این افزایش نیز معنادار بود $t(63):7.81, p<0.001, d=0.97$ در مورد نگرش نسبت به یادگیری فرانسه، میانگین از ۴.۸۹ با انحراف معیار ۲.۷۷ به ۷.۴۷ با انحراف معیار ۲.۱۰ افزایش یافت؛ تفاوت مشاهده شده معنادار بود؛ $p<0.001, t(63):7.39, d=0.92$

کاهش نسبی انحراف معیار در هر سه متغیر نیز نشان می دهد که پاسخ های دانشجویان پس از مداخله تا حدی همگن تر شده بود.

الگوی نتایج نشان می دهد که تمرین روزانه و بدون وقفه از طریق یک برنامه موبایلی بازی وار، در کنار کلاس هفتگی، با افزایش احساس پیشرفت زبانی و بهبود جهت گیری عاطفی دانشجویان نسبت به زبان فرانسه همراه بوده است. افزایش دانش ادراک شده را می توان در چارچوب یادگیری بدون گسست تفسیر کرد؛ زیرا دولینگو امکان استمرار تماس با زبان را در فاصله بین جلسات رسمی فراهم کرده و تجربه یادگیری را از کلاس به فضای روزمره گسترش داده است. همچنین افزایش علاقه و نگرش مثبت نشان می دهد که استفاده منظم از تمرین های کوتاه و ساختاریافته ممکن است رابطه یادگیرنده با زبان هدف را نیز تحت تأثیر قرار دهد، نه صرفاً ادراک او از میزان دانسته هایش. با این حال، پژوهش حاضر دانش واقعی یا مهارت عینی زبان را اندازه گیری نکرده و یافته ها باید به عنوان تغییر در ارزیابی شخصی شرکت کنندگان تفسیر شوند.

به طور کلی، نتایج حاکی از آن است که یک دوره نسبتاً کوتاه اما پیوسته ۶۰ روزه استفاده از دولینگو می تواند در برنامه هایی که ساعات آموزش حضوری محدود است، به عنوان مکمل کم هزینه و عملی کلاس زبان فرانسه به کار رود. ادغام هدفمند فعالیت های اپلیکیشن با محتوای کلاس، تعیین یک دوره زمانی مشخص برای تمرین روزانه و نظارت بر استمرار فعالیت می تواند تماس دانشجو با زبان را افزایش دهد و هم زمان به شکل گیری نگرش و علاقه مثبت تر کمک کند. با این حال، نبود گروه کنترل و تخصیص تصادفی، استفاده کامل از داده های خودگزارشی، تک مرکزی بودن مطالعه، نمونه محدود، اجباری و نمره دار بودن استریک، احتمال سوگیری مطلوبیت اجتماعی به دلیل هم زمانی نقش پژوهشگر و مدرس، و ناتوانی تصاویر استریک در تأیید کیفیت واقعی تعامل روزانه، تفسیر علی نتایج را محدود می کنند. بنابراین نمی توان تمام تغییرات

مشاهده شده را مستقل از آموزش کلاسی یا سایر عوامل به دولینگو نسبت داد. پژوهش‌های آینده بهتر است از گروه‌های مقایسه، آزمون‌های عینی مهارت زبانی، نمونه‌های بزرگ‌تر و چندمرکزی، دوره‌های پیگیری طولانی‌تر و طرح‌های آمیخته استفاده کنند. همچنین بررسی جداگانه نقش مؤلفه‌های مختلف دولینگو، مانند بازی‌وارسازی، یادآورها، بازخورد فوری و تمرین گفتاری، می‌تواند روشن کند کدام ویژگی‌ها بیشترین سهم را در تغییرات شناختی و عاطفی زبان‌آموزان دارند.

واژگان کلیدی: یادگیری زبان به کمک تلفن همراه، دولینگو، یادگیری بدون گسست، نگرش زبان‌آموز، علاقه به زبان فرانسه، دانش ادراک‌شده